

Cuprins

<i>Prefață</i> de Dinu Săraru	5
<i>Cuvânt-înainte</i> de Mihai Mihaela	7
● PROZA NARATIVĂ – Accepții ale termenului, evoluție și tipologie. Concepte operaționale	9
● STRUCTURA TEXTULUI NARATIV	11
● SPECII NARATIVE – CONCEPTE OPERAȚIONALE	20
● LIMBAJUL PROZEI NARATIVE	27

FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE

● ORIGINILE ȘI EVOLUȚIA LIMBII ROMÂNE – prezentare sintetică	37
--	----

LITERATURA POPULARĂ

● TEME, MOTIVE, MITURI POPULARE	46
◆ LEGENDA POPULARĂ	48
◆ „DRAGOȘ-VODĂ” – legendă populară	48
◆ „DREPTATEA LUI ȚEPEȘ” – legendă populară	51
◆ „STÂNCA CORBULUI” – legendă populară	54
◆ BASMUL POPULAR	55
◆ „PRÂSLEA CEL VOINIC ȘI MERELE DE AUR” – basm popular	55
◆ „ALEODOR ÎMPĂRAT” – basm popular	61
◆ „TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE ȘI VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE” – basm popular	63

LITERATURA CULTĂ

UMANISMUL

MARII CRONICARI

□ GRIGORE URECHE	75
◆ „LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI” (1359 și 1594) – prezentare generală	75

□ MIRON COSTIN.....	81
♦ „LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI” (1595-1661)	
– prezentare generală.....	83
♦ „DE NEAMUL MOLDOVENILOR, DIN CE ȚARĂ AU IEȘIT STRĂMOȘII LOR” – prezentare generală.....	84
□ ION NECULCE.....	87
♦ „LETOPISEȚUL ȚĂRII MOLDOVEI” (1661–1743)	
– prezentare generală.....	89
♦ „O SAMĂ DE CUVINTE” – prezentare generală.....	90
□ DIMITRIE CANTEMIR.....	94
♦ „ISTORIA IEROGLIFICĂ” – prezentare generală.....	97
♦ „DESCRIEREA MOLDOVEI” – prezentare generală.....	100

ILUMINISMUL

● ILUMINISMUL – trăsături, manifestări.....	107
♦ ȘCOALA ARDELEANĂ.....	108
□ ION BUDAI-DELEANU.....	111
♦ „ȚIGANIADA”.....	111

PERIOADA PAȘOPTISTĂ

● REVISTA „DACIA LITERARĂ” – manifest literar, doctrină estetică.....	119
● LITERATURA PAȘOPTISTĂ (1830–1860).....	120
□ NICOLAE BĂLCESCU.....	120
♦ „MIHAI VITEAZUL” – portret literar.....	123
□ VASILE ALECSANDRI.....	125
♦ „BALTA-ALBĂ” – povestire.....	127
□ COSTACHE NEGRUZZI.....	131
♦ „SOBIESKI ȘI ROMÂNII” – nuvelă.....	132
♦ „ALEXANDRU LĂPUȘNEANUL” – nuvelă.....	137
□ NICOLAE FILIMON.....	147
♦ „CIOCOII VECHI ȘI NOI” – roman.....	148

EPOCA MARILOR CLASICI

● CRITICISMUL JUNIMIST ♦ „JUNIMEA” ♦ „CONVORBIRI LITERARE”..	169
□ TITU MAIORESCU.....	172

ROMANTISMUL

● ROMANTISMUL – trăsături, manifestări	178
□ MIHAI EMINESCU	180
☆ PORTRETUL SCRITORULUI	180
◆ „SĂRMANUL DIONIS” – nuvelă fantastică	186
◆ „FĂȚ-FRUMOS DIN LACRIMĂ” – basm cult	193
□ ION CREANGĂ	196
◆ „POVEȘTEA LUI HARAP-ALB” – basm cult	202
* Elemente folclorice preluate din basmul popular.	214
* Arta narațiunii lui Ion Creangă în basmul „ <i>Povestea lui Harap-Alb</i> ”	216
◆ „DĂNILĂ PREPELEAC” – basm cult	219
* Limbajul prozei narative în basmul „ <i>Dănilă Prepeleac</i> ”	225
◆ „AMINTIRI DIN COPILĂRIE” – Bildungsroman	228

REALISMUL

● REALISMUL – trăsături, manifestări	240
□ ION LUCA CARAGIALE	242
◆ „VIZITĂ” – schiță	245
◆ „D-L GOE...” – schiță	248
◆ „TREN DE PLĂCERE” – schiță	251
◆ „URGENT” – schiță	257

NATURALISMUL – VARIANTĂ A REALISMULUI

● NATURALISMUL – trăsături, manifestări	264
□ ION LUCA CARAGIALE	265
◆ „ÎN VREME DE RĂZBOI” – nuvelă psihologică	265
◆ „DOUĂ LOTURI” – nuvelă psihologică	272
◆ „LA HANUL LUI MÂNJOALĂ” – nuvelă psihologică	281
◆ „KIR IANULEA” – nuvelă psihologică	287
□ IOAN SLAVICI	297
◆ „POPA TANDA” – nuvelă realistă	300
◆ „BUDULEA TAICHII” – nuvelă realistă	306
◆ „MOARA CU NOROC” – nuvelă realist-psihologică	314
◆ „MARA” – roman realist	325
□ GALA GALACTION	332
◆ „MOARA LUI CĂLIFAR” – povestire	333
◆ „GÂNDĂCELUL” – povestire	337
* IDENTITATE CULTURALĂ ÎN CONTEXT EUROPEAN – dezbateri eseu	338

PERIOADA INTERBELICĂ 1918-1947

* ORIENTĂRI TEMATICE ◆ TIPURI DE ROMAN – studiu de caz 347

TRADIȚIONALISMUL

- TRADIȚIONALISMUL – trăsături, manifestări 352
- MIHAIL SADOVEANU 354
 - ☆ UNIVERSUL LITERAR 356
 - ◆ „DOMNU TRANDAFIR” – portret literar 359
 - ◆ „HANU ANCUȚEI” – volum de povestiri 365
 - ◆ „IAPA LUI VODĂ” – snoavă 365
 - ◆ „HARALAMBIE” – povestire tragică 367
 - ◆ „BALAURUL” – povestire tragică 369
 - ◆ „FÂNTÂNA DINTRE PLOPI” – povestire erotică 371
 - ◆ „CEALALTĂ ANCUȚĂ” – povestire erotică 376
 - ◆ „JUDEȚ AL SĂRMANILOR” – legendă 380
 - ◆ „NEGUSTOR LIPSCAN” – aventură 382
 - ◆ „ORB SĂRAC” – portret 386
 - ◆ „ISTORISIREA ZAHARIEI FÂNTÂNARUL”
– povestire erotică 389
 - ◆ „BALTAGUL” – roman tradițional 391
 - * Vitoria și Nechifor Lipan – o pereche de inițiați 408
 - * Asemănări între roman și baladă 409
 - ☆ ROMANUL ISTORIC SADOVENIAN – trăsături 411
 - ◆ „FRAȚII JDERI” – roman 412
 - ◆ „ZODIA CANCERULUI SAU VREMEA DUCĂI-VODĂ” – roman 420
 - ◆ „CREANGA DE AUR” – roman 429

MODERNISMUL

- EUGEN LOVINESCU – Modernismul românesc 441
 - ◆ „CREAȚIA OBIECTIVĂ. L. REBREANU: ION” – studiu critic 444
- * MODERNISM VERSUS TRADIȚIONALISM – Studiu de caz 446
- LIVIU REBREANU 449
 - ◆ „ION” – roman 450
 - ◆ „PĂDUREA SPÂNZURAȚILOR” – roman 461
- CAMIL PETRESCU 468
 - ☆ NOUA ESTETICĂ ÎN LITERATURĂ 469
 - ◆ „ULTIMA NOAPTE DE DRAGOSTE, ÎNTÂIA NOAPTE
DE RĂZBOI” – roman 472
 - ◆ „PATUL LUI PROCUST” – roman 488

□ HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU	511
☆ PARTICULARITĂȚI DE ANALIZĂ PSIHOLAGICĂ ÎN CICLUL HALLIPILOR	512
♦ „CONCERT DIN MUZICĂ DE BACH” – roman	514
□ GEORGE CĂLINESCU	529
♦ „CARTEA NUNȚII” – roman	531
♦ „ENIGMA OTILIEI” – roman	550
* <i>Curente literare în romanul „Enigma Otiliei” de G. Călinescu</i>	565
□ MIRCEA ELIADE	566
☆ MIRCEA ELIADE – <i>Personalitate complexă a culturii și a literaturii române</i>	566
♦ „LA ȚIGĂNCI” – nuvelă fantastică	570
♦ „DOUĂSPREZECE MII DE CAPETE DE VITE” – nuvelă fantastică ..	577
♦ „NOȚI LA SERAMPORÉ” – nuvelă fantastică	583
♦ „ROMANUL ADOLESCENTULUI MIOP” – roman	590
♦ „MAITREYI” – roman	603
☆ MAITREY DEVI vs MIRCEA ELIADE – „ <i>Dragostea nu moare</i> ” vs „ <i>Maitreyi</i> ”	613
♦ „NUNTĂ ÎN CER” – roman	614

AVANGARDISMUL

● AVANGARDISMUL – trăsături, manifestări	628
□ URMUZ	631
♦ „PĂLNIA ȘI STAMATE” – proză avangardistă	633
* ROMANUL ÎN PERIOADA INTERBELICĂ. ORIENTĂRI TEMATICE – <i>Studiu de caz</i>	639
□ VASILE VOICULESCU	643
☆ UNIVERSUL PROZEI LITERARE	644
♦ „CIOBĂNILĂ” – povestire	646
♦ „LOSTRIȚA” – povestire fantastică	649
♦ „PESCARUL AMIN” – povestire fantastică	653
♦ „ÎN MIJLOCUL LUPILOR” – povestire fantastică	662
♦ „TAINA GORUNULUI” – povestire fantastică	666
□ MARIN PEDA	670
♦ „VIAȚA CA O PRADĂ” – roman	672
♦ „MOROMEȚII” – roman	686
♦ „CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI” – roman	704
□ FĂNUȘ NEAGU	718
♦ „DINCOLO DE NISIPURI” – nuvelă psihologică	719
♦ „DESCOPERIND RÂUL” – povestire	724

POSTMODERNISMUL

- POSTMODERNISMUL – trăsături, manifestări 728
 - MIRCEA CĂRTĂRESCU 729
 - ◆ „FLORIN SCRIE UN ROMAN” – povestire în ramă 722
 - MIRCEA NEDELCIU 737
 - ◆ „AVENTURI ÎNTR-O CURTE INTERIOARĂ” – nuvelă 739
 - ◆ „ZMEURA DE CÂMPIE” – roman 745
 - MIRCEA NEDELCIU, ADRIANA BABEȚI ȘI MIRCEA MIHĂIEȘ ... 752
 - ◆ „FEMEIA ÎN ROȘU” – roman 752
 - DUMITRU RADU POPESCU (D.R.POPESCU) 760
 - ◆ „F” – roman 762
- * TIPURI DE ROMAN ÎN PERIOADA POSTBELICĂ – *Studiu de caz* ... 780
- * LITERATURA ASERVITĂ IDEOLOGIEI COMUNISTE – *Studiu de caz* ... 783

PARALELE LITERARE

– ESEURI LITERARE –

- ◆ PARALELA LITERARĂ – definiție – eseu structurat 785
 - ◆ „BALTA-ALBĂ” de Vasile Alecsandri și „NEGUSTOR LIPSCAN” de Mihail Sadoveanu 790
 - ◆ „ALEXANDRU LĂPUȘNEANUL” de Costache Negruzzi și „MOARA CU NOROC” de Ioan Slavici 797
 - ◆ „ALEXANDRU LĂPUȘNEANUL” de Costache Negruzzi și „LA ȚIGĂNCI” de Mircea Eliade 804
 - ◆ „SĂRMANUL DIONIS” de Mihai Eminescu și „LOSTRITA” de Vasile Voiculescu 809
 - ◆ „CARTEA NUNȚII” de George Călinescu și „VIAȚA CA O PRADĂ” de Marin Preda 815

SINTEZE LITERARE

– ESEURI LITERARE –

- ◆ SINTEZA LITERARĂ – definiție – eseu structurat 828
 - ◆ FANTASTICUL ÎN PROZA LUI MIRCEA ELIADE ȘI VASILE VOICULESCU 829
 - ◆ CONTRIBUȚIA SCRITORILOR INTERBELICI LA DEZVOLTAREA ROMANULUI ROMÂNESC MODERN DE ANALIZĂ PSIHOLAGICĂ 845
 - ◆ CRITICI ȘI ISTORICI LITERARI – *studiu de caz* 863
- BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 881

Cuvânt-înainte

Despre trilogia *Literatura română pentru elevi. POEZIA/ PROZA/ DRAMATURGIA. Eseuri structurate* se poate spune, fără teama de a greși, că întrunește calități care o evidențiază în peisajul cultural și didactic actual. Astfel, originalitatea, calitatea scriiturii, valoarea științifică și actualitatea temelor abordate se evidențiază în următoarele aspecte:

- modul de exprimare, limbajul și aplicarea conceptelor operaționale sunt originale, adecvate capacităților de înțelegere și de învățare specifice vârstei elevilor vizați;

- calitatea, precizia și coerența informațiilor transmise sunt demne de aprecierea elevilor și a profesorilor deopotrivă, volumul dnei prof. Mariana Badea fiind un instrument important ce vine în completarea manualelor și a auxiliarelor utilizate în procesul învățării, atât în timpul orelor de profil, desfășurate în mediul școlar, prin interacțiunea elev-profesor, cât și în ceea ce privește studiul individual;

- de asemenea, este de remarcat valoarea științifică a lucrării ce aduce în prim-plan opere literare ale unor autori din perioade diferite ale istoriei literaturii române (perioada veche, iluminismul, pașoptismul, epoca marilor clasici, perioada interbelică etc.), în același timp facilitând și consolidând înțelegerea și aprofundarea specificului unor tendințe, mișcări și curente literare (preromantism, romantism, simbolism, modernism ș.a.m.d);

- temele abordate sunt în conformitate cu programa actuală a studierii literaturii române și respectă reperele valorice pe care elevii și le vor însuși odată cu absolvirea liceului, fiind organizate după criterii riguroase; în plus, volumul conține studii de caz, sinteze literare și paralele între operele narative/lirice, ceea ce nu există în nicio altă carte școlară. De asemenea, conținuturile sunt ample, complexe, eterogene (miturile populare, lirica religioasă din perioada veche, cronicile, iluminismul, pașoptismul etc.), iar autorii abordați sunt

atât cei canonici, din programele pentru examenele naționale, cât și cei cuprinși în manualele alternative (Ion Budai-Deleanu, Dimitrie Cantemir, Nicolae Bălcescu, Costache Negruzzi, Gala Galaction, Hortensia Papadat-Bengescu, Urmuz, Fănuș Neagu, Eugen Ionescu, Matei Vișniec).

Alte considerații vizează următoarele aspecte: cărțile de limba și literatura română scrise de doamna prof. Mariana Badea sunt de un real ajutor nu doar pentru elevi, ci și pentru profesori, atât în ceea ce privește primii ani la catedră, cât și ulterior, în activitatea de perfecționare, prin susținerea și obținerea gradelor didactice. Limbajul adecvat și original, ordinea logică a prezentărilor, aplicarea optimă a conceptelor operaționale, exemplificările, citatele și trimiterile critice, toate acestea sunt de un real folos în deprinderea capacității de a sintetiza și de a prezenta elevilor informațiile literare într-un mod corect, precis, atractiv și interactiv. Totodată, s-a observat în nenumărate rânduri că elevii preferă ca instrument auxiliar aceste scrieri, pe care le folosesc în scopul înțelegerii optime și al aprofundării lecțiilor de literatură, având ulterior rezultate bune și foarte bune la examenul de bacalaureat. Întreaga activitate a doamnei prof. Mariana Badea o recomandă în calitate de eseist înzestrat cu talent, lingvist valoros și filolog riguros.

MIHAI MIHAELA,
profesor de limba și literatura română la
Liceul Teoretic „Dante Alighieri” din București

PROZA NARATIVĂ

ACCEPȚII ALE TERMENULUI ● EVOLUȚIE ȘI TIPOLOGIE ● CONCEPTE OPERAȚIONALE

Cuvântul „**proză**” vine din *fr.* „*prose*” și înseamnă „*discurs care înaintează în linie dreaptă*”. Proza se definește de obicei în opoziție cu poezia, ca formă a discursului oral sau scris, ori ca mod de expresie ce nu este supus versificației. Proza apare ca reacție împotriva poeziei care, folosind mijloace de expresie metaforice și „ornamente” stilistice, este dominată de ambiguitate. De altfel, **Molière** definea conceptul cu ironia binecunoscută: „*Tot ce nu este proză este vers: tot ce nu este vers este proză*”. **Benedetto Croce** a diferențiat mijloacele de expresie ale prozei de cele poetice, considerând că acestea nu exprimă stări afective și sentimente, ci se îndreaptă către gândire. Mai târziu, **Roland Barthes** definește proza păstrând aceeași idee: „*un discurs minim, care vehiculează în modul cel mai economic gândirea*”. (Cf. „**Dicționar de termeni literari**”, Ed. Academiei)

● **PROZA EPICĂ (NARATIVĂ)**, este *modalitatea de comunicare orală sau scrisă* prin care *autorul* își exprimă *concepția despre lume și viață* în mod *indirect*, prin intermediul *personajelor*, apelând la *narațiune, descriere și dialog*.

Referirile lui **Gérard Genette** (teoretician literar francez), în studiul „**Figuri**”, Ed. Univers, 1978 și conceptele din lucrarea „**Dicționar de științe ale limbii**”, de **Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan**, Ed. Nemira, 2001, definesc principalele *caracteristici și componente ale structurii prozei literare*.

♦ **I. Diegeza** este conceptul prin care se înțelege înlănțuirea de fapte și întâmplări relatate într-o operă epică, termenul provenind din limba germană,

„diegese”, și înseamnă „povestire, narațiune, expunere” (cf. „Dicționar” – ed. Litera internațional).

Diegeza se definește prin câțiva *termeni specifici*:

- *istorie* – totalitatea evenimentelor povestite, acțiunea operei epice;
- *povestire* – discursul, oral sau scris, care înfățișează aceste evenimente;
- *narație* – actul real ori fictiv care produce acest discurs, acțiunea

însăși de a povesti;

***Diegetic**, ă denumește acel *element al structurii narrative* care se referă la evenimentele reale ori fictive ale operei epice.

A. În „povestirea în ramă” sau „narațiunea în narațiune”, Gérard Genette desprinde *două tipuri/ niveluri narrative*:

a) narațiune extradiegetică – realizată la primul nivel, care constituie **rama exterioară**, narațiunea amplă în interiorul căreia sunt incluse toate povestirile volumului;

b) narațiune intradiegetică – suita evenimentelor narate în povestirea inclusă în „ramă”, situată la un al doilea nivel;

*De exemplu, în „*Hanu-Ancuței*” de **Mihail Sadoveanu**, narațiunea la primul nivel, adică partea introductivă a volumului (aparținând *autorului-narator*) se află la nivel **extradiegetic**, iar fiecare dintre cele două povestiri incluse (având naratori diferiți) se situează la nivel **intradiegetic**.

B. În operele de tip memorialistic, autobiografiile fictive și confesiunile românești (propriei romanului – *n.n.*) se manifestă **narațiunea autodiegetică**, în care vocea narativă este eroul propriei povestiri și narează la persoana I șirul evenimentelor. Acest tip de narațiune este realizată adesea prin **alternarea relațiilor autobiografice la persoana I cu povestirea obiectivă la persoana a III-a**.

*De exemplu, alternanțele de persoană în romanul lui **Camil Petrescu** „*Patul lui Procust*”: persoana I apare în scrisorile incluse (cu autori diferiți) în jurnalul lui Fred Vasilescu și în notele de subsol ale autorului. Dar aceleași personaje, uneori în legătură cu aceleași evenimente relatate, sunt desemnate sub forma persoanei a III-a în povestirile celorlalți eroi despre ele. Rezultă o structură narativă foarte complicată, în partea autodiegetică, care ambiguizează perspectiva asupra *istoriei*, ca suită a evenimentelor relatate.

STRUCTURA TEXTULUI NARATIV

■ INSTANȚELE COMUNICĂRII

● **AUTORUL** este persoana reală care creează o operă artistică, științifică sau publicistică și se detașează de narator sau de eul liric (vocea poetică). În literatura cultă, autorul are o identitate anume și se mai numește **scriitor** (prozator, poet, dramaturg), pe când în literatura populară autorul este **anonim**. În textul narativ, **autorul** este cel care a creat universul epic, iar **naratorul** este cel care comunică evenimentele povestite **cititorului fictiv (naratarului)**. **Autorul** corespunde unei **entități reale** (scriitorul real căruia îi aparține opera), în timp ce **naratorul** este **autorul textual, entitatea fictivă** care relatează textul.

● **NARATORUL** este o **instanță intermediară** între autor și cel ce relatează întâmplările în operă, folosind verbele „*dicendi*” (a zice) și „*sentiendi*” (a simți).

◆ Tipuri de naratori:

Punctul de vedere al naratorului în relație cu autorul și cu discursul epic al operei definește mai multe **tipuri de naratori**:

◆ **naratorul-personaj** = personajul narează **la persoana I** o întâmplare în care este implicat direct, participând ca **protagonist** în succesiunea evenimentială;

◆ **narator omniscient și omniprezent** = care știe tot ceea ce fac, gândesc sau intenționează să întreprindă personajele și comunică, **la persoana a III-a**, aceste fapte cititorului fictiv (naratarului); el se identifică, uneori, cu autorul, în cazul romanului realist;

◆ **narator-martor** = personajul, niciodată cel principal, care poate participa sau asista direct la evenimentele pe care le narează **la persoana a III-a**, referindu-se mai ales la alți eroi implicați în acțiunea epică;

◆ Același **raport al naratorului cu autorul și narațiunea** este definit de **Gérard Genette**, care denumesc cu alte concepte **tipurile de naratori**:

a) narator autodiegetic – naratorul care relatează *propria experiență ca protagonist* al istoriei povestite. Ipostaza naratorului autodiegetic presupune anumite trăsături gramaticale și semantice ale textului epic:

- *folosirea persoanei I;*
- *focalizarea internă;*
- *frecvența monologului interior;*
- *structura subiectivă a secvenței temporale.*

*De exemplu, romanele „*Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*” de Camil Petrescu și „*Robinson Crusoe*” de Daniel Defoe au narator autodiegetic.

b) narator heterodiegetic – naratorul relatează o istorie *despre alte personaje*, prezentând un univers străin de el însuși, fiind în mod tradițional cel mai frecvent tip de narator. Gramatical și semantic, textele cu narator heterodiegetic se caracterizează prin:

- *folosirea persoanei a III-a;*
- *secvența temporală lineară nealterată de intervenții subiective;*
- *relatarea în stil indirect.*

*De exemplu, în literatura universală operele unor autori ca **Honoré de Balzac**, **Lev Tolstoi**, **Charles Dickens**, iar în literatura română proza lui **Ioan Slavici** sau **Liviu Rebreanu**.

c) narator homodiegetic – naratorul povestește o istorie provenită din propria experiență; poate fi unul dintre personajele povestirii, *niciodată cel principal*. Se deosebește de naratorul heterodiegetic prin faptul că relatarea sa dovedește accesul direct la istoria povestită, iar de naratorul autodiegetic se deosebește prin faptul că nu este un personaj principal al propriei narații, iar aceasta nu se referă la el însuși. Mărcile naratorului homodiegetic în text sunt:

- *folosirea persoanei a III-a;*
- *alterări temporale (analepse și prolepse);*
- *focalizare externă.*

*De exemplu: povestitorul din „*Demonii*” lui **F.M. Dostoievski**, doctorul Watson, personajul-asistent care povestește aventurile detectivului Sherlock Holmes în romanele lui **Arthur Conan Doyle**. În literatura română, „*Patul lui Procust*” scris de **Camil Petrescu** reliefează *naratorul homodiegetic* prin Fred Vasilescu (personaj secundar), întrucât acesta relatează evenimente care nu se referă strict la el însuși, ci mai ales la G.D. Ladima, la Emilia Răchitaru, la Doamna T. etc.

● **PERSONAJUL** este principala componentă a unei opere epice sau dramatice (*niciodată lirice*), care determină acțiunea, se află în centrul